Մանզումէի էֆքեար սէնէլիք 300 նիւսխէ վէրիլիր, սէնէվի պէտէլի հաքքարսը իչին 250 ղրշ. վէ ալթը այլըղը 125 ղրշ. վէ Թաշրալար իչին բօսթա բարասը էքլէնմէք օլարագ, սէնէվի պէտէլի սաղ ալթը 250 վէ ալթը այլըղը տախի 125 ղրշ. տըր ։
Վէ աչըքճա նիւսխասը 40 բարատըր ։

Մանզումէի Էֆքեար

ՄԻՒՆԱՏԻՒ

ՈՒՄՈՒՐԸ ՓՕԼԻԹԻՔԸՅԷ ՎԷ ՄԷՎԱՏՏԸ ՄԱՑԻՐԷ

Իլանաթըն պէհէր սաթըրը իչին պիրինճի տէֆա 3 իքինճի տէֆա 2, վէ խուսուսի վէ սայիր տէֆալար իչին հէր դըր. իլան ուրասընտա գօնուշուլաճագ իլանըն սաթըրը նըղը. տըր։
Մէքթուպ վէ սայիրէ Գալաթատա Բէնտէճիլէր բաղլարընտա վաքը Ն. 29 ին հանէ ... Յ. Ֆարճուան էֆէնտի ... տիր ։

ԽԷՏԻՆՃԻ ՍԷՆԷ ١٢٨٩ ՁԻԼՀԻՃՃԷ ١٤ 1873 ՅՈՒՆՎԱՐ 31 ՉԱՐՇԸՄՊԱՀ ԱԼԱՖՐԱՆԿԱ ՓԵՏՐՎԱՐ 12 ՆՈՒՄԷՐՕ 2100

ԻԼԱՆԱԹ

Les annonces et abonnements pour la France sont reçus exclusivement chez MM. Orain et Micoud à Paris, Rue Drouot, Nº.9

PATE ET SIROP

DE BERTHÉ A LA CODÉINE

Իշպու մուալիճէ, նէզլէհէ, վէ սըթմա կէթիրիճի պիր նէվի պուլաշըգ նէզլէհէ վէ քեաֆֆէյի կէօյիւս իւֆինէթինէ գարշը, պիւթիւն տիւնեանըն քեաֆֆէյի հէքիմլէրի թարաֆընտան թավսիյէ օլունմուշ տուր ։

Նօթա—Գօտէին տը Պէրթէին իշպու շուրուպու Փրանսանըն պիրինճի ալիմլէրինտէն միւրէքքէպ պիր գօմիսիօնուն պէհանը էֆքեար իյլէմէսի իւզէրինէ, Փրանսանըն բէսմի բէչէթմա մէճմուասընտա դայտ օլունմուշ տուր. պու չէրէֆ, հէնիւ մուալիճէլէրտէն բէք աղը հազգընտա իճրա օլունմագտա տըր։

ԻԼԱՆ—Էն միւթէպէր իլաճլար վէ սայիր մահսուլաթ հազգընտա իճրա օլունան հիյլէ, պաշլըճա Բարիսին մուհասէբէսի հէնիւզ գէրթէ տա մէվգուֆ իճրաեէ վաղ օլունմուշ օլտուղունտան, պու կիպի հիյլէեէ բասըլ կէլմէք իչին, չիշէլէր իւզէրինտէ ՊԷՐԹԷ իմզասը պուլունմասընա տիգգաթ օլունմալը տըր ։ Փրանսանըն վէ մէմալիքի էճնէպիյէնին քեաֆֆէյի էճզախանէլէրինտէ պուլունուր ։

Berthé

ՏՕՔԹՕՐ ԲԻԼԼԶ

Ինսանըն խուզլունտէքի սինիրլէրին աղրըսը, վէ միտէ զաաֆէթլէրինտէն չօղու տիշլէրին ֆէնա հալտէ պուլունմասընտան, վէ խասթա հիչ տիշ օլմամաղտան նէշէթ իտէր։

Տիշ օլմադըգճա, սըհհէթ միւմքին տէյիլ տիր ։ Ինսանըն, տիշլէրինտէն մաատա չարուգ պօղուլուր պիր աղասը օլմադըղը կիպի, էկէր տիշլէրէ իգթիզա օլան տիգգաթ իճրա օլունուր իսէ, օնլարտան տա ըլէհատէ տահանըր պիր աղասը օլամազ ։

Պու կիւնքի կիւն տիշճիլիք սանաթը քէմալէթ տէրէճէսինէ վասըլ օլտուղունտան, արթըգ հիչ պիր քիմսէ նէ տիշ աղրըսը չէքմէլի, վէ նէ տիշսիզ գալմալը տըր։

Տիշ էթլէրինին վէ տիշլէրին քեաֆֆէյի զաաֆէթլէրի լահըզըյլա պաղըլտըղընտա, խըլէչիր, վէ անտէն սօնրա ասլա խէնիտէն մէյտանէ չըգմազ ։

Տիշ Թապիպի Մ. Բէլէզին, կէրէք տիշ զաաֆէթլէրինին տէֆի վէ խըլէչմէսի, վէ կէրէք տիշլի օլմաեան ատամլարա տիշ վազ իտիլմէսի իչին իճրա իյտիկի ամէլիաթլարըն հիչ պիր թէհլիքէսի օլմադըղը կիպի, ասլա աղըր սըզը տախի բէյտա իթմէզլէր ։

Իրան չահը հազրէթլէրինին տիշ թապիպի վէ Բարիս աքթօրլարընտան օլան մէրգում Մ. Բէլէզին իգամէթկեահը աթիտէքի մահէլլէրտէ օլուպ հէր կիւն աչըգ տըրլար,

Պէյօղլունտա Կլավանի սօգաղը Ն. 2, ալաթուրգա սաաթ 3 տէն 7 1/2 ա գատար.
Իսթանպօլտա Միրքէճի իսկէլէսի Ն. 29, ալաթուրգա սաաթ 7 1/2 տան 12 է գատար։

ՏՕՔԹՕՐ Մ. ԱՐՄՐՈՒՆԻ

Պու տէֆա Բարիզտէն կէլէն մէրգում տօգթօր Խասգէօյտէ չարշէնպէհ կիւն.

NORTH BRITISH AND MERCANTILE

A. D.

1809

ԽԱՆԿԸՆ ԻՋԻՆ ՍԻԿՈՒՐԹԱ

ՆՕՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՌՔԸՆԹԱՅԼ

	(Լր. ինկ)
Ասըլ սէրմայէ	2.000.000
Թէրիւսէ տէկլին սէրմայէ իհթիեաթիյէ Լ. Ս. 528.803	
Քեարտան արթըրըլմըշ օլան 250.000	
Խանըըն չիւպէսինին եըլլըգ իրատը	708.000

Իշ պու գումբանեա 1809 տա, եանի պունտան 62 սէնէ էվվէլ թէշքիլ օլունմուշ օլուպ, վէ քէնտի սէրմայէսինտէն մաատէ քեարտան արթըրտըղը պիւյիւք մէպլաղ իլէ տիւնեանըն էն պիւյիւք շիրքէթլէրին սըրասընա կէչմիշ տիր ։

Կէրէք էհալինին քէնտի մաղազասընտա, վէ կէրէք Իսթանպօլ վէ Գալաթա կիւմրիւքլէրինտէ պուլունան մալլէրի վէ կէրէք էվ, մաղազա վէ էպնէյի սայիրէ վէ էշեա, քէօյլէրտէ վէ խասթա շէհիր իչինտէ սիկուրթա իթմէք իչին իլան իտէր։

Սիկուրթա թութմագ իսթէյէնլէր, Գալաթատա Գէօրգ պէյ խանընտա Ն. 9, մէզքիւր գումբանեա թարաֆընտան գուտրէթի քեամիլէսի պուլունան աճէնթի Մ. ՈՒԼԵԱՄ Ր. ՍՈՒԱՆ ա միւրաճաաթ իյլէմէլէրի ։

լէրի Ներսիսեան մէքթէպի գարշը սօգաղը Նօ. 4 խանէսինտէ ֆուգարալար իչին խայրաթ պագաճագըը, ճումա կիւնլէրի տախի եինէ Խասգէօյտէ այնի խանէսինտէ սաաթ պէշտէն 8է գատար վիզիթա իլէ քէզա Պէյ օղլունտա Աղա ճամիտէ պէօյիւք բարմագգաբու սօգաղընտա Նօ. 5 խանէսինտէ վիզիթա իլէ պագաճագընը էհալիյէ իլան իտէր ։

ԼՕՀՃՈՒՆ ԼԻՔ ՍՈՒԽՈՒ

Գուլըճըըն ամէլիյէ

Բրուսիանըն հէքիմլիք Ագատէմիասը վէ էն միւթէպէր հէքիմլէր, վէ ումումէն քեաֆֆէյի հէքիմլիք Ագատէմիալարը թարաֆընտան թաստիր օլունմուշ օլան մէզքիւր ԼԻՔ ՍՈՒԽՈՒ ... իւրլէ իտէ-նին եիւզլիւնտէ վէ էլլէրինտէ նէ գըզըլլըգ լէքէլէր օլուր, նէ եիւզիւ կիւնէշտէն եանար վէ նէ տէ պուրուշուր ։ Կէրէք գատընլար վէ կէրէք էրքէքլէրին թէնինէ պէեազլըգ վէրտիքտէն պաշգա տէրիյի եումուշատան մէզքիւր սուեուն գուվվէթ իւնի թէճրիւպէ իլէ թանըլմըշլար տըր ։ Մէզքիւր ԼԻՔ ՍՈՒԽՈՒ, եալընըզ Գալաթատա Նիւքսէ Գալտըրըմտա 68 Ն. իլէ միւրագգամ Մ. Վէլիչ գումբանեասընըն մաղազասընտա սաթըլըր

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՏԻՒՄԱՑԻ
ԲԺՇԿԻ ՄԸ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐԸ
"ԺՕԶԷՖ ԲԱԼՍԱՄՕ

Աշխարհահռչակ հեղինակին նշանաւոր գործերէն մին եղող այս հետաքրքրաշարժ վիպասանութեան հայերէն թարգմանութիւնը որ ութ հատորի բաժնուած է, այս անգամ երրորդ հատորն ալ Պոլիս հասած ըլլալով, կը խնդրուի արգոյ բաժանորդներէն որ իրենց անդորրագիրը ներկայացնելով Յ. Գաֆաֆեան եղբարց որ ի Զաքմագճըլար փողոց թիւ 16 ընդունին հոնկէ նոյն հատորը։

Բաժանորդագրութեան գինն է 8 հատորին համար կանխիկ 70 ղշ.
Մէն մի հատորը կէս արծաթ մեճիտ։

Իզմիւռնիոյ Տէտէեանց տպարանէն 'ի լոյս ընծայեալ այլ և այլ հեղինակութիւններն և գրքերն Գաֆաֆեան եղբարց գրատունէն կրնան ստացուիլ, ինչպէս որ ալ նոր հեղինակութեանց բաժանորդագրութեան կեդրոնն հոն է ։

ՕՐԱՑՈՅՑ
ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ
1873
Թուականին Քրիստոսի
Պու օրացոյց տախի էնվայի ֆայտ.

տէլի չէյլէր տէրճ իթմէքտէ օլտուգտան պաշգա, կիւզէլ կիւզէլ տախի ֆօթօկրաֆ իլէ չէքիլմիշ րէսիմլէր պուլունմագտա տըր ։

Մէզքիւր օրացոյցու Գ. Պաղտասարեան էֆէնտի թէրթիպ իթմիշ, վէ Զարդարեան թապխանէսինտէ թէմիզճէ թապ իտիլմիշ տիր ։

Քէզալիք պու օրացոյցտան տախի հէր քէս պիրէր թանէ ալմալը, վէ իչինտէքի մալիւմաթլարը օգումալը տըր։

Միլլէթիմիզտէ պիւյիւք պիւյիւք քիթապլարա բարա վիրիպ, վէ օգումաեա վագըթ սարֆ իտէն վէ օսանմաեան բէք ազ օլտուղունտան, տօղրուսու պու եօլտա օրացոյցլար բէք ֆայտէլի օլմագտա տըրլար տէյէպիլիրիզ, չիւնքի, պէլքի պու եօլ իլէ, եավաշ եավաշ օգումագ արզուսու եաերլըր, վէ օգումանըն ֆայտէսի թանըլըր ։

(Ամէրիգը տայիրէ թարաֆընտան կէլէն իլան տըր)

Տահրէի սատիսէ տախիլինտէ պուլունան էմլաք պէչ սէնէտէ պիր ուսուլի միւթաազիյէհ թէվֆիքէն իճրասը լազըմ կէլէն թահրիր վէ թագտիրի գըյմէթինէ պու քէրրէ պիթթէվֆիքիհի թաալա պէտ վէ մուպաշէրէթ օլունմուշ օլտուղունտան վէ թահրիրի իճրա օլունան հէր էմլաքէ գըյմէթիյլէ իճարաթը սէնէվիյէսի ճէտվէլտէ սաթըլըպ վէ պագը իսթարաթը մուհթէվի վարագաի մախսուսէ պըրագըլաճագընտան թախմինի ճէտվէլինէ մութաարրըզ ֆըքըրըն սուրէթի մէշրուատէ վէ նիզամը տայիրէսինտէ հէր նէ տէխէճէյի վար իսէ թաբխիի վարագատան իթիպարէն պիր մահ զարֆընտա տաիրէյէ կէլուպ, պէեան իթմէսի վէ միւտտէթի մէզքիւրէ ինգըզասընտան սօնրա թախմինի ճէտվէլտէն տօլայը պիր կէօնա իսթիտա օլունամաեաճաղընտան սահապը պուլունմաեան էմլաքին վէքիլլէրի վէ ազար օլանլէրին տախի միւսթէճիրլէրի ղիքըր օլունան վարագալէրի վագթըյլա սահապընա խապէր իթմէք վէ խասթա սահիպլէրի թարաֆընտան մուրախխաղ պուլունտուգլարը հալտէ պիլ վէքեալէ տաիրէյէ միւրաճաաթ իյլէմէք լազըմ կէլէճէկի կիպի էմլաքին մուահէնէսինտէ թահրիր մէմուրլէրինէ պիր կէօնա չիքեահաթ իրաեէ իտէն օլուր իսէ, պունտան տօլայը մէմուրլէրին թագտիրի ֆիեաթտա աէնի մուգաւ կէթիրմէսի միւհթէմէլ իտաա կէնտէն պունուն ատէմի վուգուու իչին հէր քէս թարաֆընտան թէսհիլաթը լազըմէնին իֆա օլունմամասը իչին քէյֆիեէթ ճիւմլէնին մալիւմի օլմագ իւզրէ իլան վէ իսթիթարա իպթիտար գըլընտը ։ 9

20 յուն. 1873

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԱԳԱՊԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Մէզքիւր վարժարան աչըլալը պու կիւն թէօրթ սէնէ օլմուշ տուր. քիմսէյէ պիր զարար վիրմէքսիզին, քէնտի իտարէսինճէ հիչ պիր իհմալ վէ թէքեասիւլ վուգու պուլմագսըզըն, հէր նէվի ատավէթ վէ մուխանաաթա գարշը կէօքս վիրէրէք, սէպաթ վէ մէթանէթ իւզրէ թէվամ էյլէտիքտէն պաշգա, պու կիւն տէ էօյլէ պիր հալ վէ մէվգիտէ, վէ թահսիլ վէ թէգատտիւմ իւզրէ պուլունմագտա տըր քի, տէյիլ եալընըզ պիզիմ, իլլա, թէքմիլ միլլէթիմիզին իֆթիխարընը մուճիպ օլաճագ ճայիզ տիր:

Պունու սէօյլէմէքտէն մուրատըմըզ, քէնտիմիզի մէտհ իթմէք օլմայըպ, իլլա իթթիլաագ վէ վագ իթմէքտէ օլտուղումուզ սէրպէսթ մէքթէպ գանունու (սկզբունք) մէտհ իթմէք տիր. պիզ մէզքիւր մէքթէպի քիւշատ իտէլիտէն պէրու, Իսթանպոլտա պուլունան 60 գըթա գատար միլլէթիմիզ մէքթէպլէրինտէն հիչ պիրինին, մէզքիւր մէքթէպ կիպի, մուարագասըզ վէ գավղասըզ սուրէթտէ թէվամ իտէպիլտիկի կէօրիւլմէմիշտիր, պաշգա, էօյլէ մէքթէպլէր տէ պիլիրիզ քի, պունտան պիր իքի սէնէ էվվէլ, միգտարի քիֆայէտէ րըգ պիր հալտէ պուլունմագտա իքէն, պու կիւն իսէ, բէք էսէֆ օլունաճագ պիր հալ ու հէյէթ քեսպ իթմիշլէր տիր:

Պու մէքթէպլէրէ նէզարէթ իտէն վէ գաեըրան ղաթլարըն, քէաֆֆէսիտէ գապահաթը տըրլար, վէ քէզալիք հէր մէքթէպին քեաֆֆէյի շակիրտանը վէ բէտէր ու վալիտէյնի տույղուսուզ տուրլար տէյէմէյիզ, հալ պու քի չու էսէֆէնկիզ սահնէլէրի ինքեար իտէմէյիզ, տիմէք տիր քի, մէզքիւր մէքթէպլէրին պու հալտէ գալմալարընըն պաշգա պիր սէպէպի վար տըր, վէ մէզքիւր սէպէպ տէ պաշգա պիր շէյ օլմայըպ, իլլա, պիզճէ, մէքթէպլէր իլէ քիլիսէլէրէ այրի հէյէթին գարըշմասը, պիր չօգ տաամըն նէզարէթ իթմէսի, վէ հէր մէքթէպին միլլէթ իտարէսինտէ օլարագ, ֆագըր էսնաֆ վէ զէնկին չօճուգլարընըն պիրլիքտէ, վէ եա պաշխաշա օլարագ, վէ եախօտ ճիւզի պիր շէյ վիրէրէք օգումագտա պուլունմասը տըր:

Պիզ արատա պիր, միլլէթիմիզտէ տէրքեար օլան ումումի պէտախտըլըգը, խալխէթթիմիզտէն նաշի եւզինէ վուրտուգճա, մէզքիւր պէտախտըլըղա վէ տույղուսուզլուղլարա սահիպ օլանլար կիւճէնտիքտէն պաշգա, էսէֆ իտէճէք նէրի չըգմազ տըր քի, միսալթէնա օլան իյի խույլու վէ տույղուլու գաթլար սահիպ կիւճէնմէքտէ տիրլէր, վէ սոնրաքիլէրին պիր ճիհէթլէ, քէնտիլէրճէ հագգլարը վար տըր, չիւնքի բէք մահզուն օլմագտա տըրլար:

Հագգըմըզ եօգ մու տուր տէմէյէ քի, պիզտէ, ալէսսէվիյէ զէնկինլէրիմիզ տույղուսուզ տուրլար, սէօյլէնմէքտէ օլան ազգասէրլիք վէ ֆուգարաբէրվէրլիկլէր, պիր գուրու լագըրտըտան իպարէթ տիրլէր, օնլար շան ու շէրէֆ տիլէնճիսի վէ տոլանտըրըճըսը տըրլար, պիլա իճրա վէ պիլա ֆէտաքեարլըգ, ազգասէր, ուսումնասէր, հայրենասէր, մարդասէր վէ կրօնասէր թանըլմագ վէ սէօյլէնմէք իսթէրլէր, վէ էհալիմիզին գապահաթը օլտուղու տէր քի, սահիհէն էօյլէ տատմըշլար, հալէա հիւրմէթ վէ րիայէթ իթմէքտէ, վէ օնլարըն պու հալլէրինէ տահա զիեատէ թագվիյէթ վիրմէքտէ տիր:

Հէր քէս պիլիր քի պիզտէ հիչ պիր զէնկինլիք օլմատըղը հալտէ, եալընըզ քէնտի ղայրէթիմիզ իլէ, ղէվաթը համիյէթքեարանըն սախավէթինէ կիւվէնէրէք, Ագապեան վարժարանը քիւշատ իթմիշ, վէ շիմտիյէ գատարտա թէվամ էյլէմէքտէ պուլունմուշ տուր:

Պիզ անընըմըզըն թէրքիյէ կէչինիր պիր էսնաֆ բարչասը օլտուղումուզ հալտէ, քէնտի քիսէմիզտէն 3 սէնէտէ պին լիրատան զիյատէ ֆէտա իտիպ, վէ պիզ ղալիպ չըլըշտըղտան, վէ իշիմիզտէն աալի էն ազը 500 լիրա գատար իթտիքտէն պաշգա, պու սէնէ իչին իսէ, ալթը եէտի եիւզ լիրա ֆէտա իթմէքլիկի կէօզէ ալարագ, 28 նէֆէր գիւշերօթիկ շակիրտանը, մատտի վէ մանէվի սուրէթտէ պիրէր բըրէնսէս հալինտէ գաեըրապիլմէքտէյիզ. աճէպա միլլէթիմիզտէ եալընըզ Իսթանպոլտա, տէյիլ պիզիմ հալիմիզտէ, իլլա, պիզտէն եիւզ տէրէճէ վէ պին տէրէճէ զիեատէ իգպալլի պիր հալտէ պուլունապիլիր, հիչ տէյիլ իսէ պին քիշի, պէշ եիւզ քիշի, վէ հայտէ օլսուն եիւզ քիշի պուլունմագտա տէյի՞լ մի տիր, պունլարտա միլլէթէ խըտմէթ վէ ֆէտաքեարլըգ իթմէկէ սօրճլու տէյի՞լ մի տիրլէր, պիզիմ կիպի պիր ֆագըր սէնէտէ իւչ եիւզ վէ պէշ եիւզ լիրա ֆէտա էյլէտիկի, վէ պու կիւնքի կիւն թէքմիլ պիր մէքթէպ սաղլըեապիլտիկի թագտիրտէ, օնլար տախի սաղլապիլմէզլէր մի, վէ հիչ տէյիլ իսէ պիրէր շակիրտին տախի մէսարիֆինի չէքէրէք պիրէր պիւյիւք մէքթէպէ կէօնտէրէ՞մէզլէր մի, մէքթէպլէրտէն պիրինէ պիրէր հօճա թայինին իտէ՞մէզլէր մի, թաշրալարտա մէքթէպլէր աչըբըպ վէ հօճալար կէօնտէրէ՞մէզլէր մի տիր քի, պու սուալլէրիմիզէ գարշըլըգ ճէվապըն վիրիր իսէ, շիմտիյէ գատար սէօյլէտիքլէրիմիզին քեաֆֆէսինի թաստիգ իթմիշ օլուր:

Սէօյլէտիքլէրիմիզին թաստիգի իչին, եալընըզ պիր միսալըն պէհանըն թէքրիր իտէլիմ, Ագապեան վարժարանը քիւշատ սէնէսինտէ, մահիյէ իքիշէր վէ պիրէր մէճիտիյէ վիրմէք, վէ եախօտ սէնէվի 48, 24, 12 վէ պէշ լիրա իհտա իթմէք իւզրէ, 60 նէֆէր գատար ղէվաթ, մուավէնէթէ հիմմէթ իտէրէք, պիզի թէշվիգ իլէտիլէր. հալ պու քի, սէպաթսըզլըգ պէտախտալումուզ իգթիզասընճա, կիթտիքճէ պիրէր պիրէր մէզքիւր ֆաղիլէթտէն վազ կէչտիլէր. սէպաթը վէ տույղուլու պիր միլլէթ իսէ, մուղայիրի օլարագ, ղէվաթը համիյէթքեարանըն կիթտիքճէ արթմասը կէօրիւլէճէկինտէ շիւփհէ եօգ տուր. վէ շիմտի, մէզքիւր համիյէթին մըգտարը օն գատար թէնէզզիւլ պուլմուշ տուր քի, սէպաթ վէ թէվամ իւզրէ իգհար համիյէթ իտէն անճագ օն պէշ քիշի գալմըշ օլտուղուն, թէէսսիւֆ իւզրէ կէօրմէքտէյիզ:

Պու ճիւմլէ իլէ տախի էն ազ միատէթ վէ էն ազ քէմիյէթտէ զուհուրա կէլմիշ օլան համիյէթ իչին թէշէքքիւրիմիզ թէքէրրիւր իտէր իսէք տէ, միլլէթիմիզին ախլագընը պիլտիրմէք վէ իգրար էյլէմէք ֆէրիզէտէն տիր:

Կէրչի, մէքթէպի մէզքիւրա պիր մուավէնէթ իթմէք նիյէթի մէմնուհէնէսի, պիր գաչ գըթա ճէմիյէթ թէշէքքիւլի տախի մա թէշէքքիւր կէօրիւլմիւշ տիւր, լաքին, էհալիմիզտէ զաթէն թէվամսըզլըգ խուսուս թէվամ իթմէքտէ օլտուղունտան, պիզիմ քէնտիմիզ վէ թէճրիւպէմիզ թաստիգ գըլընարագ, ղէվաթը ղայրէթքէշան, անճագ պիր գաչ այ թէվամընա մուվաֆֆագ օլապիլմիշլէր տիր:

Պիր վագըթ, պիզ տախի, էյի թէճրիւպէ սահիպի օլմատըղըմըզտան, պագըլար կիպի, միլլէթիմիզտէ չալըշան վէ րէհպէր օլան էքսիգ տիր, եօգսա թէշվիգ ածէր վագըթ հաղըր տըր գըեասընտա պուլունմագտա իտիք. հալ պու քի սօն թէճրիւպէլէր պու նուն մուղայիրինի, վէ պիզիմ ալտանմըշ օլմամըզը իսպաթ էյլէմիշլէր տիր:

Հէր նէ հալ իսէ, պու թէշվիգաթ վէ ֆէտաքեարլըգ ճիհէթիյլէ, միլլէթիմիզ, հէր թէրպիյէլի միլլէթտէն կերի գալմըշ պուլունմագտա օլտուղունտան, հէր շէյտէն էվվէլ վէ զիեատէ, միլլէթիմիզտէ պու պօրճուն վէ պու տույղունուն չօղալմասընա չալըշըլմասընը արզու վէ նասիհաթ իտէրիզ:

Ս. Գ. վէ Ս. Մ. Սիմոնովիչ էֆէնտիլէր իլէ Պօղոս էֆէնտի Մանուէլեան վէ Ռուբէն էֆէնտի Կիւմիւշկէրտանեան պու սէնէ տախի քէնտի պաշտանլըգ ֆաղիլէթլէրի թէվամընա հիմմէթ իթմէքտէ օլտուգլարընտան, թէշէքքիւրի ազիմիզ թէքէրրիւր էյլէմէքլէ մուսարաաթ իտէրիզ:

* * *

Կէչէնլէրտէ, Ագապեան վարժարան մէնֆաաթը իչին, ինկլիզճէ վէ ֆըրանսըզճա օգումագ վէ բիանօ չալմագ իւզրէ, Պէյօղլունուն էն զիատէ մունթազամ վէ մուքէլլէֆ սալօնունտան պիրինտէ պիր ճօնճէր վիրիլէճէկինի պիլտիրմիշ իտիք. չու գօնսէրին կիճիքմէսի սէպէպինի պագըլար պիզտէն սուալ իթմէքտէ տիրլէր. իմտի, օնլար կիպի մէրագ վէ արզու իտէնլէրէ խապէր վիրիրիզ քի, մէզքիւր գօնսէր, վագդա մեծ բարեկենդանտան էվվէլ վիրիլէճէք իտի իսէ տէ, պագը սէպէպլէրէ մէպնի, մեծ պահքըն իգինճի հաֆթասընա գատար թէէխխիւր իթտիրիլմէսի իգթիզա իթմիշ տիր. վէ ինշալլահ, օլ վագըթ, տահա բարլագ վէ տահա զիեատէ չէքիշ ու իֆթիխարըմըզը վէ մէնֆաաթըմըզը մուճիպ օլաճագ սուրէթտէ մէվգիի իճրայէ գօնուլաճագ տըր:

ՆԱՄԱԿ ԴԶԼԱՐԻՑ

Դզլարի բնակիչները, —Հայեր: Տիրապետող լեզուն ստորին և միջին դասերում Հայերէնն է: Ստորին դասը սերտ կապուած է իր մայրենի լեզուի, նորա բոլոր առանձնութիւնների, ադաւաղութիւնների, առածների, ղըրոյցների ու առակների հետ, որոնք նա բերել է իր հայրենիքից և յաջորդաբար աւանդում է իր յետնորդներին: Այստեղի բարբառի գլխաւոր տարբերութիւնը կազմում են բայերի և մանաւանդ կատարեալի վերջաւորութիւնները (սաւ—ար—աւ, սանք սաք—սան) և կոշտ բաղաձայնների փափկացնելը (կալ—գալ, կնալ—գնալ, ծէն—ձայն ևն.) իբրև օրինակ կարող են ծառայել այս տողերը ժողովրդական երգերից:

«Բաղերին զրաւ խփաւ (Այգիների եղեամն պատեց)

«Նախրադը թամբաքու դառաւ (Տերևը ծխախոտ դարձաւ)

Միջին դասը նոր սերունդներին առաջին անգամ օտար լեզուի միջնորդութեամբ ծանօթանալով և մի առանձին ձգտումն ունենալով որքան կարելի է շատ խառնել օտար բառեր իւր խօսակցութեան մէջ, հասցրել է լեզուն սարսափելի աղաւաղութեան: Բառերի համարեա կէսը օտար ազգի է: Այստեղ շատ կարելի է լսել այսպիսի նախադասութիւններ, «էսքան արաւ եարմունկա» կամ «Բուզըմա ելի ինձանով»:

Բարձր դասի մէջ բոլորովին հալածուած է մայրենի լեզուն:

Կրօնասիրութիւնը յատկանիշն է Դզլարցու:

Այստեղ կայ երկու եկեղեցի քաղաքի մէջ, մինը Աստուածածնայ, իսկ միւսը Լուսաւորչի անունով: Վերջինս առաւել նոր է և հոյակապ շինուած պատած է պարսպով և բակումը ունի պարտէզ: Քաղաքից դուրս կայ նոյնպէս երկու եկեղեցի, մինը Ս. Գէորգայ անունով, շինած է անտառի մէջ Թերեքի ափին և համարվում է ուխտատեղի, միւսը գերեզմանատանն է: Ժողովուրդը տ. հասարակ մեծ համարումն ունի դէպի հոգևորականները, թէպէտ սոցանից ոմանք դժուարանում են հասարակ ընթերցանութեան մէջ: Բռնանայ քարոզիչ, Դզլարը համարեա երբէք չէ տեսնում իւր մէջ:

Հեռաւոր երկրներից եկած մի քահանայ ստորագրութիւն բանալով իւր անձնական օգտի համար հարիւրներ է դուրս տանում այստեղից, մինչ շատ խեղճեր նոյն իսկ քաղաքի մէջ զոհ են լինում կարօտութեանը և ոչ ոք ուշադրութիւն չէ դարձնում նոցա վերայ: Դզլարը պատկանում է Հաշտարխանու հոգևոր վիճակին, այստեղ նստում է մի յաջորդ վարդապետ:

Լուսաւորութեան մակերևոյթը ընդհանրապէս շատ ստոր է: Մինչև վերջին տարիներս Դզլարը չունէր իւր պէտքերին լիապէս համապատասխանող ուսումնարան: Ստորին դասի մանուկները անխնամ շրջում էին փողոցներում և իւրեանց անհանգստութեամբ կազմում էին հասարակութեան պատիժը, մինչև որ հասակը ներում էր նոցա դառնալ մշակներ, մանրավաճառներ կամ գիշերաշրջիկ հիւրեր. օրիորդի կրթութիւնը համարվում էր բոլորովին աւելորդ բան: Բարձր և միջին դասերի մանուկները ուղարկվում էին նահանգական ուսումնարանը, որ շատ աննախանձելի դրութեան մէջ էր, իսկ ոմանք նոցանից ուղարկվում էին Մոսկուայի, Թիֆլիզի, Ստաւրապօլի և այլն գիմնազիոնները կամ բարձրագոյն ուսումնարանները, բայց նոքա վերադառնալով բաւ մեծի մասին արտայայտում էին իւրեանց գործունէութիւնը միայն արտաքին ձևերի մէջ: Ոմանք միայն բացում էին փոքրիկ ուսումնարաններ, ուր ուսուցանում էին հայերէն և ռուսերէն կարդալ գրել: Ահա քանի մի տարի է, որ Դզլարը ունի ազգային ուսումնարան, ուր երրորդ տարեդարձը հանդիսաւոր կերպով կատարեցին նորերումս, նոյնպէս և օրիորդաց ուսումնարան, որոնք պահպանվում են եկեղեցական գումարներով և ժողովրդի կամաւոր նուիրատուութեամբ: Պէտք է նկատել, որ ժողովուրդը բաւական համակրում է նոցա և զատիկ ու ծննդեան երեկոները բաւական գումար է հաւաքում յօգուտ նոցա: Բացի դորանից իւրաքանչիւր տարի Հայերից, ինչպէս և միւս ազգութիւններից որոշեալ թուով ուղարկվում են մանուկներ Վլադիկով-

կազմի արհեստական ուսումնարանը։ Դորա մէջ կրթվում է մանուկ սերունդը, իսկ ամբողջ ընկղմուած է տգիտութեան և սորանից անբաժան ընկերակից խորին սնոտիապաշտութեան մէջ։ Եթէ հաւաքենք այն բոլոր գերբնական պատմութիւնները, որոնց ստեղծել է նորա վառ երևակայութիւնը, մի ամբողջ հատոր կը կազմուի։ Նա մասամբ բերել է նոցա իւր հայրենիքից, մասամբ չարադրել է ինքը և մասամբ ընդունել է իւր շրջապատողներից։ Վերջիններիս կարգումը կարելի է համարել հաւատալքերի գոյութեան։

Հասարակական կեանքը զարգացած չէ, ամէն մարդ իւր համար է ապրում։ Միայն կարգէ դուրս երևոյթների համար հրաւիրվում են քաղաքացիքը դէպի ընդհանուր ժողով, բայց և այստեղ հասարակութիւնը բաւ մեծի մասին գնում է իբրև լոկ հանդիսական և ոչ իբրև ջերմ մասնակցող անդամ։

Դորա հակառակ զարգացած է ընտանեկան կեանքը, մանաւանդ ստորին և միջին դասերում ուր ընտանիքը կազմում է գերդաստանի նախագահի՝ հօր անմատչելի թագաւորութիւնը, որի չորս պատից երբէք չեն դուրս թըռչում ճնշուած կնոջ կամ գերդաստանի այլ անդամների հառաչանքը, որովհետև նոքա պատած են ամօթխածութեան պարսպով։

Առ հասարակ կնոջ դրութիւնը այստեղ շատ աննախանձելի է։ Այդ երևոյթը անտարակոյս կապ ունի ժողովրդի զարգացման հետ, բայց և միւս կողմից դա հետևանք է այն հանգամանքի որ կանայքը չունեն արտադրական աշխատանք, թէպէտ նոցա վզին է բոլոր ընտանեկան ծառայութեան հոգսը։ Նա ստանում է իւր ապրուստը մարդից իբրև ողորմութիւն, և դորանով կարծես աւելի հաստատվում է վերջինիս հրամանատարութիւնը, իրաւունքը, որ նրան աւանդուած է իւր նախորդներից։

Ասածներիս հաստատութեան համար կարող ենք բերել այն փաստը, որ մերձակայ Ռուսաց գիւղերում, ուր մարդու և կնոջ դերերը փոխուած են, այսինքն կինը կատարում է բոլոր դաշտային աշխատանքը, վարում է երկիրը, փայտ է բերում քաղաք վաճառելու են, այնտեղ ընդհանրապէս աւելի այրը կախումն ունի կնոջից, քան թէ սա նորանից։

Ժողովուրդը ընդհանրապէս աշխատասէր է։ Թէպէտ ամէնքի երեսին նկարուած է կարօտութեան հոգսը, բայց և զուրկ չէ այն բանաստեղծական կողմերից, որոնք յատուկ են գինւէտ երկիրների բնակիչներին։ Նա ունի ժողովրդական երգեր, որոնցից շատերը հետաքրքիր են թէ իբրև ճիշդ նկարագիր տեղական կեանքի և թէ իբրև մաքուր օրինակ այստեղի բարբառի։

Բաց ի Ղզլար քաղաքից, Հայեր կան և շրջակայ գիւղերում, որպիսի են Ս. Խաչ կամ Մաջառ, Ղարաջամլու են։ Մաջառ գիւղում խօսում են մի բոլորովին անծանօթ լեզուով, թէպէտ գիտեն և հայերէն։

Այսքանս Հայերի համար։ Միւս համարում կաշխատեմ խօսել Ղզլարաբնակ միւս ազգերի մասին։

Մի Ղզլարեցի
(Մշակ)

Ի Լ Ա Ն

ՕՍԴՐՕ ՕԴՕՄԱՆ Գումբանյասը Ճանիպինտէն 50 վէ 100 լիրայի Օսմանի գըյմէթինտէ Սանտըգ Գօնօլարը չըգարըլմըշ օլուպ, պունլարըն
90 կիւն վատէսի օլանլարը սէնէտէ 0/0 6 վէ
30 կիւն վատէսի օլանլարը սէնէտէ 0/0 5 ֆայիզ կէթիրէճէյի իլան օլունուր։

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Ումուրու Նաֆիա Նազըրը Լահէմ բաշա հազրէթլէրի, մուհէնտիսլէր իչին մախսուս պիր պինա ինշասընա բիաշէթ վէ Պըրուսաեա գատար եարբլաճագ տէմիր եօլ խաթթընըն կէչէճէյի մահէլլի թէֆթիշ իչիւն իւզրէ, էվվէլկի կիւնիւ, պէրապէրինտէ մուհէնտիս Մ. Բըրէօէլ պուլունտուղու հալտէ Իզմիտէ կիթմիշ տիր։

—Շուրայը տէվլէթ րէյիսի Քեամիլ բաշա հազրէթլէրի, պիր ազ նամիզաճ օլտուգլարընտան, Պայրամ ալայընտա հազըր պուլունամամըշլար իսէ տէ, շիմտի քեսպի աֆիեէթ իթմիշլէր տիր։

—Պու քէրէ, Մէմլէքէթէյնտէ, իքի վէ պիր, վէ եարըմ ֆրանգլըգ կիւմիւշ սիքքէ զարպ օլունմուշ, վէ պունլարըն պիր թարաֆընտա Մէմլէքէթէյն արմասը յլա, 1872 թարիխի միլատիյէսի վէ տիկէր թարաֆընտա տախի, իմարէթին նամը իլէ, աքճէնին ֆիեաթը մուհարրէր պուլունմուշ իտուկինի, ղազէթալարտա կէօրիւլմիւշտիւր։

—Մըսըրտա գօնսօլօսխանէ մահքէմէլէրինին իլղասըյլա, մուհաքիմի ճէտիտէ քիւշատը հազգընտա, Տէրսաատէթտէ սէֆարէթլէր պէյնինտէ ճէրէյան իտէն միւզաքէրաթ, Մըսըր խարիճիյէ նազըրը Նուպար բաշանըն իգտամը իլէ, պու քէրրէ խիթամպէզիր օլմուշ վէ մուհաքիմի ճէտիտէյի Մըսըրիյէճէ իթթիխազ օլունաճագ ուսուլ ու նիզամաթըն, եէնի սէնէ, մէյտանը թէճրիպէյէ վազ օլունմասընա գարար վիրիլմիշ օլտուղու, Ֆար տիւ Պօսֆօրտա օգունմուշ տուր։

—Ինկիլթէրա տէվլէթինին չարգտա պուլունան էյչիլէրինին, եազընտա, քեամիլէն թէպտիլ օլունաճագը, Տօյչէ Ցայթունգ ղազէթասը եազըեօր։

—Ղալաթա գուլէսի փիշկեահընտան Սուլթան Պէեազիտէ, հավատան պիր քէօբրիւ խարիթասընը թամիմ իթմիշ օլան Մ. Ըսքօթ Րըսըլ նամ ինկիլիզ մուհէնտիս, պու քէրրէ, Տէրսաատէթէ մուվասէլէթլէ, Պէյօղլունտա Մըսըրինին լօգանթասընա ինմիշ տիր։

—Վիէննատա քիւշատ օլունաճագ սէրկիի թէմաշա պուլունմագ իւզրէ, Ավսթրիա իմբէրաթօրու հաշմէթլու Ֆըրանսօա Ժօզէֆ հազրէթլէրի թարաֆընտան, պա նամէյի մախսուս, Ջանըպ հազրէթի փատիշահի տավէթ օլունմուշ իսէ տէ, պազը էօզր սէրտի իլէ, կիտէմէյէճէյի ճէվապը վիրիլմիշ, վէ մուախխարէն, պիր քէրրէ տահա տավէթ օլունմուշ իսէ տէ, անա հէնուզ նէ ճէվապ վիրիլտիկի մալիւմ տէյիլ տիր։

—Իշ պու բաղար իրթէսի ախշամը, Էյյուպ գարուտա հարիգ զուհուրի իլէ, իւչ պապ ուֆագ խանէ եանմըշ տըր։

—Իւսքիւտարտէն եաղըլտըզընա կէօրէ, Գարլան գարինէսինտէ պիր գատըն, իքիսի էրքէք վէ իքիսի գըզ օլարագ, տէօրթ չօճուգ տօղուրմուշ վէ ալթը սաաթ սօնրա, տէօրտիւ տէ էօլմիւշ տիւր։ Վալիտէլէրի էյի իմիշ։

—Պայրամըն պիրինճի կիւնիւ, Թօսուն բաշանըն 20 եաշընտա օլան օղլունու վուրան գաթիլ, տէրտէսթ օլունուպ, իսթինթագա չէքիլմիշ վէ իսթինթագտա ճինայէթինի իգրար իլէմիշ տիր։

—Եանիա հէվալիսինտէ հավալարըն կիւզէլ կիթմէսի, վէ իքի տէֆա տախի, չօգ եաղմուր եաղմասը սէպէպիյլէ, մահսուլուն, սուրէթի մաթլուպէտէ օլաճաղը, վէ աղաճլար տախի, չիմտիտէն մէյվէ վիրմէեէ պաշլամըշ օլտուգլարը, վէ Պօսնա իլէ Հէրսէկին վիլաեէթլէրինտէ, պու սէնէ, գըշ օլմաեըպ, աղաճլար չիչէք աչմըշ վէ հաթթա պաղլարը մէյվէ տէ վիրմիշ, վէ Ռումէլինին սայիր պազը ճիհէթլէրինտէ տախի, էրիք վէ արմուտ աղաճլարընըն մէյվէ վիրմէքտէ պուլունմուշ օլտուգլարը, մահալլէրինտէն վիրուտ իտէն խապէրլէրտէն տիր։

—Լա Թիւրքիէ չէքիլէն պիր թէլէկրաֆ, պու քէրրէ, Իզմիրտէ վուգու պուլան ֆէլաքէթտէն թէլէֆ օլանլարըն սաեըսընը, 200 նէֆէրէ չըգարմագտա տըր։

—Իզմիրտէ 17 եաշընտա պիր տէլիգանլը, թիւթիւն իչմէեէ բէտէրի թարաֆընտան րուխսաթ վիրիլմէտիկի իչին, քէնտու քէնտուսի տէնիզէ աթըպ պօղուլմուշ օլտուղու, չէհրի մէզգիւրտէն Լէվընթ Հէրըլտա եազըլըեօր։

—Տէր սաատէթտէ մուգիմ տուեէլի էճնէպիէ սուֆէրասընըն պազըլարը, պայրամըն իքինճի կիւնիւ, Ջաթը հազրէթի Սատրազամինին գօնագլարընա կիտէրէք, թէպրիգ իթմիշլէր տիր։

—Ռուսիա Պուզտան, Սըրբ, վէ Մէմալիքի Օսմանիէէ վէ խալէճ Նօրվէճ մէմալիքինէ, Ալմանեա թարիֆի իլէ կէօնտէրիլէն ղազէթա վէ քիթապ վէ սայիրէնին, նիւզ տիրհէմի կէչտիքտէ, կէրի վիրիլիփ, մահէլլինէ կիթմէյէճէյի, Ալմանեա տէվլէթի բօսթախանէ նազըրը թարաֆընտան նէշր օլունմուշ պիր իլանը, Թայմըզ ղազէթասը Բրուսիա ղազէթալարընտան ալարագ եազըեօր տըր։

—Սէլանիքտէն, Ավսթրիա սինօրլարընա գատար եարբլմագ իւզրէ օլան տէմիր եօլուն, Վէլէսէ (Քէօբրիւլիւ) գատար խիթամպէզիր օլտուղու, վէ եագընտա իշլէմէեէ պաշլանաճագը, Սէլանիք ղազէթասընտա օգունմուշ տուր։

—Պիր վագըթտան պէրու Պէյօղլունտա Բանկալթիտէ, կիճէ վագըթը խըրսըզլըգ վուգու պուլտուղունտան, Բանկալթի էհալիսի, ղաէթլէ իշթիքեա իլէմէքտէ տիր։

Շու սօն կիւնլէրտէ տախի, պիր թագըմ խըրսըզլար, Մէրտիվէնլէ պիր խանէնին բէնճիրէսինէ չըգմըշլար իսէ տէ, բէնճիրէնի աչմաեա մուվաֆֆագ օլամամըշլար տըր, ֆագաթ, տիկէր պիր խանէնին բէնճիրէսինտէն իչէրի կիրէրէք, օրատա պուլտուգլարը չէյլէրի չալմըշլար տըր, քի բէք զիքրէյէ մէթ չէյլէր տէյիլ իմիշ։

Բօլիս, մէրգումուն խըրսըզլարը պուլմագ իչին լազըմ օլան թէտպիրի չէտիտէն իթթիխազ իթմէնէ սայ ու հիմմէթ իթմէքտէ տիր։

ԻԼԱՆ

Միւթէպէր պիր խանէտէ խըտմէթ իթմէք իչին էհլի ըրզ պիր էրմէնի խըտմէթքեար արանմագտա տըր։ Թալիպլէրինին, Գալաթատա բէնճէմպէ փազարընտա վագը Լէվընթ Թայմըզ ղազէթասը մաթպաասընա միւրաճաաթ իթմէսի։

ՍՕՆ ՀԱՎԱՏԻՍԼԷՐ

ԱՎՍԹՐԻԱ-ՄԱՃԱՐ

Վիէննա 10 Փեպր.

Իմբէրաթօրուն պէօյիւք վալիտէսի վէֆաթ իթմիշ իչին, կէրէք Վիէննատա վէ կէրէք էյալէթլէրտէ, էհալի ումումէն եաս իչինտէ տիր. Միւթէվէֆֆայի միւշարիլէյհա, մէմալիքին վալիտէսի տատ օլունուր իտի։

Բէշթա 10 Փեպ.

Հիւքիւմէթ, ճէնուպի տէմիր եօլլարընը թէքմիլ իթմէք նիեէթինտէ տիր։

Ճիզվիթլէրի թարտ իթմէք մէսէլէսի մէյտանա գօնտու։

ԸԶՎԻՉԸՐ

Ճինէվրա 10 Փեպ.

Հիւքիւմէթ, քիլիսէնին, թէքմիլ սուրէթտէ հիւքիւմէթտէն այըրըլմասը մէսէլէսի իւզէրինէ մէշվէրէթ իթէտի։

ԻՍՊԱՆԵԱ

Մատրիտ 10 Փեպ.

Գըրալըն թէրքի սալթանաթ իտէճէյի թէվաթիւրէն սէօյլէնմէքտէ տիր

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԳԱԼԱԹԱ ԲԻԱՋԱՍԸ

Լահ. Ռւմ. 30 յունվ. ախշամգար	59-27
» » 31 » սապահ աչըլըը	59-35
» » սաաթ 7	59-30
Բէօր 3 1/2 բարա	
Իսթիգրազ 1865	368
» 1865	358-
» 1869	332-1/2
» 1872	93
Սօսիէթէ ժէնէրալ ագսիօնլարը	13-16
Քրէտի » »	18-38
Շըմէնտըֆէր սէհիմլէրի էսկի	182 3/4
» » եէնի	86-1/4
Թըրամվայ հիսսէլէրի 2180 ղշ.	
Սօսիէթէ Ավսթրօ Թիւրք	10-75
Սամսօն պօնտասը ագսիօնլարը	8-38
Վէրկի գումբանեասը	5 16
Սօսիէթէ օթօման	6-30
Ազճէ ֆայիզի	9 -

ԱՊՃԷԼԷՐԻՆ ԲԻԱՋԱՍԸ 31 ՅՈՒՆՎԱՐ

Ինկիլիզ լիրասը	110-14
Ֆրանսըզ ալթունու	87-11
Բօլ	89-20
Դուրմիչ ալթունու	51-20
Պէեազ մէճիտիէ ֆարգը	1-13
Մէթալիք ֆարգը	2-00
Պէշլիկ »	2-04
Պազար	113 1/2
Կէլէճէք գուրօն սօնթօսու	0/0 4 1/2

(ՆԷՎԻՑԷ)

Ֆըրանսա մուհարէպէսինին իպթիտայի զուհուրինտէ, Ֆրանսա իլէ իթթիֆագը թէրվիճ իթմէք իւզրէ, Ավըսթրիա ղազէթալարընտան, Թագս Բըրէսէ, եէվմիէէ, 600 ֆրանգ, վէ կազէթ Միլիթէրէ 400 ֆրանգ, վէ ժուրնալ Օթրիշիէնէ 200 ֆրանք, Ֆըրանսա տէվլէթի թարաֆընտան ազճէ վիրիլտիկինի, Օշպուրգ ղազէթասը եազմըշ տըր։

ՖՐԱՆՍԱՆԸՆ ԷՀԼԻ ՔԻԹԱՊԷԹԼԷՐԻ

Սուիս Թայմզը ղազէթասը, Ֆրանսանըն մէշհուր էհլի քիթապէթլէրին զէնկինլիքլէրինի շու վէճհ իլէ թահմին իյլէմիշ տիր, եանի, Վիքթօր Հիւկօնուն, 600,000 ֆրանգ,

Ժօրժ Սանտըն, 1 1/2 միլեօն ֆրանգ,

Էմիլ Ժիրարտէնին, 8 միլեօն 600 պին ֆրանգ,

Ալէքսանտր Տիւմանըն (մախտումի) 400,000 ֆրանգ,

Էտմօն Ապունըն, 250,000 ֆրանգ,

Ալֆօնս Քարըն, 50,000 ֆրանգը,

Ժիւլ Ժանէնին, 570,000 ֆրանգ,

Մ. Թիէրին, 1 միլեօն ֆրանգ,

վէ Վիքթօրիէն Սարտօնըն իսէ, 5 000 000 ֆրանգ վար իմիշ։

Պու սօնրաքինին, պիր միլեօն ֆրանգը վար տըր տէյի զանն օլունուր։

ՄԱՌՕՔՏԱ ՊԻՐ ԻՍԵԱՆ

Մարօգտան կէօնտէրիլմիշ օլուպ, Արշիվ Իսրաէլիթ ղազէթասընտա տէրճ իտիլէն պիր մէքթուպ, մէզքիւր իմբերաթօրլուղուն ահվալը մէնէվվիէսի այնասը սաեըլան շու աթիտէքի վագաեը նագլ իթմիշ տիր։

«Սուլթանըն հիւքիւմէթինէ գարշը պիր իսեան վագը օլմուշ իտի։ Հիւքիւմէթ ասաքիրի, Թանժէր եագընլարընտա, քէսպի ֆիւթուհաթ իյլէտիքտէն սօնրա, ասիլէրըն պաշլըճա սէրկէրտէլէրի օլան ատամլարը գաթլ իթտիլէր. բաշա, պունլարըն պաշլարընը թուղլաեըպ, սուլթանա եօլլամագ, վէ իշպու մէքրուհ մուամէլէյի, եէհուտի քասապլարա եաբտըրմագ իսթէտի, եէհուտիլէր, պու թէքլիֆի գապուլ իթմէտիլէր, ֆագաթ, քէնտիլէրինին տախի գըլըճտան կէչիրիլէճէքլէրի թէհտիտի ուզէրինէ, մէճպուր օլտուլար, իշպու մէքրուհ իշի պաշա չըգարմաեա, վէ հէմտէ, ճումա իրթէսի կիւնիւ պու իշ քէնտիլէրէ եաբտըրըլտը։ Նա՛սըլ ատալէթ ու ախլէգ վէ նա՛սըլ հիւքիւմէթ։

Սէօյլէնտիկինէ նէզարէն, պու վագաեա գարշը, եալընըզ Իթալեա գօնսօլօսու բրօթէսթօ իյլէմիշ տիր։

ԱՎՍԹՐԻԱՆԸՆ ԷՐՔԵԱՆԸ ՀԱՐՊԸ ՎԷ ՌՈՒՍ ԼԻՍԱՆԸ

Ավսթրիանըն ասքէրի ղազէթալարընտա օգունտուղունա կէօրէ, Ավսթրիանըն էրքեանը հարպ գօմանտանը Ժէնէրալ Կոլիանա, Ռուս լիսանընը էօյրէնմէյի, մէզքիւր էրքեանը հարպ օֆիչեալլարը ուզէրինէ պօրճ պըրագմըշ, վէ այնի վագըթտա, քէնտի գօմանտասը թահթընտա պուլունան նէֆէրաթ ու օֆիչեալլարա, մէզքիւր լիսանը էօյրէթմէք իչին լազըմ կէլէն թէտապիրի իթթիխազ իյլէմիշ տիր։

ՉԱԹԱԼ ԵՈՒՏԱՆ ԱՏԱՄ

Նայիօնէ ղազէթասընտա շու վէճհ իլէ օգունմուշ տուր։

Պիր չաթալ եութմուշ օլան ատամ հագգընտա մալիւմաթ վիրմէք իչին, պինլէրճէ ատամ թարաֆընտան մէքթուպ ալմագտա օլտուղումուզտան, պունլարըն արզուլէրինի եէրինէ վարտըրմաեա միւսարաաթ իտէրիզ։

Չաթալ եուտան ատամ, չօգ իյի պիր հալտէ պուլունմագտա տըր. չէօյլէ քի, միտէսինտէ ասլա աղըր վէ իւրէք պուլանմասը գալմամըշ տըր։ Սըհհէթի օլ տէրէճէ պէրքէմալ պիր հալտէ տիր քի հէքիմլէրի պիլէ, մէրհում Չիբրիանինին սահիհէն չաթալ եութմուշ օլմասընա շիւպհէ իթմէքտէ տիրլէր։ Հալ պու քի, Չիբրիանինի թանըեան, վէ մէրհում տէլիգանլը-նըն, թամ օգուզ այ, Սանթա Մարեա Նիւօվա, վէ Սան Ժիօվանի տի Տիօ խասթախանէլէրինտէ, ուզէրինտէ պիր թագըմ թէճրիւպէլէր իճրա իտիլմիշ վէ պու աղըրլարը չէքմիշ օլտուղունու, վէ պու սէպէպտէն, ֆէվգէլատէ սուրէթտէ զայիֆլէնտիյինի, գուվվէթտէն տիւշտիւյիւնի, կիճէլէրի ույգուսուզ կէչիրմէսինի, վէ պիր թագըմ սէրէնճամլար չէքմէսինի տէրխաթըր իտէնլէր, Չիբրիանինին, սահիհէն չաթալ եութմուշ օլմասընա շիւբհէ իթմէզլէր։

Պազըլար, Չիբրիանի իչին տէրլէր քի սէրխօշ օլտուղունտա, քէնտիսինէ էօյլէ կէլմիշ տիր քի կիւեա չաթալը եութմուշ տուր տէյի. պունլարըն պու զաննը գապուլ օլունուր շէյ տէյիլտիր, չիւնքի, Չիբրիանինին, օլ կիճէ, էօլչիւտէն զիեատէ իչկի իչմիշ օլմատըղը թաստիգ օլունմուշ տուր, վէ պիր տէ քի, վէլէվ քէնտիսի սէրխօշ տախի օլմուշ օլսա իտի, արգատաշլարը սէրխօշ տէյիլ իտիլէր, չիւնքի, պունլար, չաթալը աղզընտան տըշարը չըգարմաեա միւսարաաթ իյլէտիլէր, վէ չաթալը եուտար եութմազ, բարմագլարընը աղզընա սօգուպ, տույտուլար չաթալըն պողազընտա օլտուղունու, վէ պունուն ուզէրինէ, զէվալլըեը խասթախանէեէ կէօթիւրտիւլէր։

Իշ պու էսրարըն իյզահաթընը վիրմէք, մէրգումուն թէտավիսինէ պագան մէշհուր հէքիմլէրէ տիւշէր։

Ճարօն էլչիլէրինին թէրճէմանլարընտան պիրի, պիր տէլիգանլը մաեէթ մէմուրընըն Նէտօտա իգամէթ իթմէքտէ օլան տօսթլարընտան պիրինէ եազմըշ օլտուղու պիր մէքթուպուն շու աթիտէքի պիր գըսմընը թէրճէմէ իտէրէք, ղազէթանըն պիրինտէ տէրճ իթտիրմիշ տիր։

«Բարիսէ վասըլ օլտուղումուզտա, անինտէ պիզի Սալ տ'Օբէրա թէսմիեէ օլունան պէօյիւք վէ ղաեէթլէ թէնվիր գըլընմըշ պիր սալօնա կէօթիւրտիւլէր։ Մէզքիւր սալօնուն էթրաֆընտա պիր թագըմ գութուլար (լօճալարը անլաթմագ իսթէր) պուլունուպ, մէզքիւր գութուլարտա իւչ քիշի չօգլուգ սըգըլմագսըզըն օթուրապիլիր իտի։ Ղարպ տէմիւրլէրը (զէնկինլէրի) հաֆթատա իւչ տէֆա կէլիպ մէզքիւր գութուլարա կիրէրլէր, վէ 3 սաաթ գատար սըճագտան վէ տիւմանտան սըգըլտըգլարը հալտէ, մուզիգա տինլէրլէր։ Մէզքիւր գութուլարըն ֆիեաթը ատէթա թէքմիլ պիր խանէ իճարը գատար պահալը տըր. ֆագաթ, պու գութուլարտան պիրի քիրա իլէ թութուլտուգտա, միւսթէճիրլէրէ զիեատէ իթիպար օլունուր. զիրա, Եվրոպատա, պիր ատամըն իթիպարը օլմագ իչին բարասը օլմալը տըր. պուրատա ատամ վար տըր պիր միլեօն, վէ ատամ վար տըր քի իքի միլեօն սահիպի տիր. բարասը օլմաեան ատամըն չօգլուգ լագըրտըսը օլմազ։

«Պաշգա պիր կիւնտէ Պօրսա ուզէրինէ սիզէ եազարըմ. ֆագաթ շիմտիլիք շու գատարընը սէօյլէրիմ քի, պօրսա, տիրէքլէրլէ միւզէյեէն պէօյիւք պիր էվ օլուպ, պիր թագըմ ատամլար, հէր կիւն մուայեէն պիր սաաթտա, հավատան շէյ ալըպ սաթմագ իչին մէզքիւր էվտէ ճէմ օլուրլար. եանի, օրատա պիր ատամ, մալիք օլմատըղը շէյի սաթար, վէ մէյտանտա օլմաեան շէյի սաթըն ալըր։ Պօրսատա պուլունան ատամլար էօյլէ պիր լիսան իլէ սէօյլէշիրլէր քի, խարիճտէն պիր ատամ օլլիսանը անլամագ, վէ մէրգումլար, պիրպիրլէրինէ րասթ կէլտիքլէրինտէ, «Քօնսօլիտէ գաչտա՞տըր» տէյի սուալ իյլէմէքտէ տիրլէր. կէօրիւնիւր քի պու ատամլարընտա սէլամը պու տուր։

Ասլա սիզտէն սագլամագ իսթէմէեէրէք, պիր կիճէ պալօ տէնիլէն զիյաֆէթտէ հազըր պուլունտուղումուզը պէեան իտէրիմ։ Մէզքիւր պալօտա հազըր պուլունանլար, զիեատէսիլէ սըգըլմագտա իտիլէր. չէօյլէ քի, հէր քէս եանընտաքինին տաագլարընա պասար, վէ պու ատամ տա, եանընտաքինէ տիրսէյի իլէ վուրմագսըզըն պէրիեէ տէօնէմէզ իտի։ Պէնտէնիզէ գալըրսա՝ պիլտիրիլտիկինէ կէօրէ, պալօտա նէ գատար սըգընթը չէքիլիպ րահաթսըզ օլսան, օլ գատար պալօ իյի կիտէր իմիշ։ Օրատա էօյլէ ատամլար կէօրտիւմ քի պիր պուճագտա սապահա գատար չէօմէլէյիպ օթուրտուլար։ Պունլարըն զիեատէսիլէ ճանը սըգըլըր իտի, ֆագաթ, էմնէյիշլէրինի պէլլի իթմէմէք իչին, տուտագլարընըն ուճու իլէ կիւլիւմսէրլէր, վէ էօմրիւմտէ պէօյլէ պիր կիւզէլ սօարէտէ պուլունմամըշըմ տըր, տէրլէր իտի։

Չօգ գատըն վար իտի, վէ օլ գատար գուսթլէրի պաշլարը աչըգ իտի քի րուպալարընըն նէ րէնկտէ օլտուղունու անլամաեա մէրագ իտիպ տէ պագմատըմ։ Օնէ բարլագ թէնլէրի, վէ նէ կիւզէլ ումուզլարը վար իտի. մէրգումէլէրտէն պիրի, էօյլէ պիր լէթաֆէթլէ պանա պագտը քի նամուսումա թօգունուրում, վէ եիւզիւնիւն պէեազլըգլարընը պօզարըմ տէյի պանա պիլտիրմէսէ իտիլէր, անիտէ ֆըրլանըպ, մէրգումէյի գուճագլաեաճագ իտիմ։ Անի թարզտա ֆագաթ տահա էյլէնճէլի տիկէր պիր չէնլիքտէ տախի հազըր պուլունտում, վէ պու չէնլիք տէտիյիմ Օբէրա պալօսու տուր։ Կէօրիւնիւր քի, պու պալօեա տիւնեանըն հէր թարաֆընտան գօշուշուպ կէլմէքտէ տիրլէր, չիւնքի, պիլլօրտան եաբըլմըշ օթուզ գատար կիւնէշլէ թէնվիր գըլընմըշ պէօյիւք պիր սալօնտա, ճինս ճինս րուպալար կէյինմիշ պիր թագըմ ատամլար կէօրտիւմ, պունլարտան պազըլարը, սապահա գատար տօպաճ կիպի տէօնիւպ տուրուրլար իտի։ Էտէպ իգթիզասընճա, պու կիպի ճէմիեէթլէրտէ հազըր պուլունան գատընլար, եիւզլէրինի, սիեահ վէ եախօտ կիւլ րէնկի պիր բարչա աթլաս կէչիրիրլէր։

Կէճէ պիր գատըն եանըմա կէլտի, պէն պու գատընա, «եազ կիճէլէրի չիչէյի գուլլանտուղըն նէ՞ իսթէրսինիզ» տէտիկիմտէ, պանա շու ճէվապը վիրտի, «եէմէք բարամը վիրի՞ր միսին»։ Պագըեօրմըսըն պուրանըն գատընլարը նէ տէրէճէ մէտէնի տիրլէր։ Օնլար իլէ տօսթլուգ բէյտա իթմէք իչին, էլ վիրիր քի քէնտիլէրէ խիթապէն պիր սէօզ սէօյլէյէսին։ Հալ պու քի, պու գատընլար հէր նէ գատար սէվիլիր, վէ կիւզէլ, վէ իյի տէֆա օլըրսա քէնտիլէր իլէ սէօհպէթէ կիրիշտիկինտէ, սէնին իլէ տօսթ օլուրլար իսէ տէ, պիր էքսիքլիքլէրի վար տըր, վէ պու էքսիքլիքլէրի, հէբսինինտէ պիչիմսիզ օլմալարը տըր։ Ղայէթլէ ինճէ օլան պէլլէրինտէն պաշլաեարագ, էօյլէ պիչիմսիզ չէքիւլէրի վար տըր քի իշ պու աճայիպ մախլուքլէրին թուճտան րէսիմլէրի չըգարըլսա, աճէպ նէ աճայիպ կէօրիւնիւրլէր տէյի քէնտի քէնտիմէ սուալ իթմիշիմ տիր։ Կէօրիւնիւր քի Ֆրանսատա կիւզէլլիք տէնիլէն շէյ, պէլլէրինին ինճէ օլմասընտա վէ սայիր թարաֆլարընըն, ֆէվգէլատէ սուրէթտէ գաբարմասընտա տըր։

Պունլարըն պու հալի ուզէրինէ աճընմագտա օլտուղումու, թէրճէմանըմա պիլտիրտիկիմտէ, թէրճէմանըմ պանա տէտի քի, Ֆրանսըզ գատընլարը, սայիր գատընլար կիպի պիչիմլի տիրլէր, ֆագաթ, քէնտիլէրինի, քէնտի էլլէրի իլէ, իշ պու կիւլիւնճէճէք հալէ սօգարլար։ Կէօրմէտիյիմ պիր մէմլէքէթտէ, վահշի գապիլէլէր պուլունուպ, պունլարըն գարըլարը, պուրունլարընը եարարագ քէնտու քէնտուլէրինի չիրքինլէթտիքլէրինի պիլիր իտիմ, ֆագաթ, Եվրոպանըն էն զիեատէ հիւսիւնլիւ գարըլարը զանն օլունան Ֆրանսըզ գատընլարը, պարպարլարա մախսուս օլան պէօյլէ պիր ատէթի գապուլ իտէրլէր տէյի ասլա զանն իթմէզ իտիմ։

Իշթէ, Ֆրանսանըն բայիթախթընա կէլէլի, իւչ էվվէլ ուզէրիմէ թէէսսիր իտէն շէյլէր պունլար տըր։ Իշ պու մէքթուպումու, նէ սուրէթլէ սիզլէրէ եէթիշտիրէպիլիր օլտուղումու սուալ իյլէտիկիմտէ, չէքէր վէ Թարչին սաթան, վէ պագգալ թէսմիյէ օլունան պիր ատամըն տիւքքեանը էօնիւնտէ պուլունան պիր տէլիեէ աթտըղըմտա, մէքթուպումուն, էլինիզէ վասըլ օլաճաղընը, ճէվապ օլարագ պէնտէնիզէ պիլտիրտիլէր։

Կէօրիւնիւր քի պաշընտա, մուշամպատան եաբըլմըշ պիր շաբգասը պուլունան տիկէր պիր ատամ կէլիպ, մէզքիւր մէքթուպու ալաճագ վէ սիզլէրէ եօլլաեաճագ տըր։ Տօղրուսու, պու շէյ պանա միւմքինսիզ կէօրիւնիւր։

—Իւչիւնճիւ Նաբօլէօն իչին պիր հէյքէլ (արձան) վագը իչին Իթալեատա վագը Միլան շէհրինտէ 100 պին ֆրանք ճէմ օլունմուշ իսէ տէ, սայիր Իթալեա շէհիրլէրինտէ, օլ գատար բարա թօբլանամամըշ, վէ Նաբօլիտէ եալընըզ 4,000 ֆըրանգ հասըլ օլմուշ տուր։

Տիկէր թարաֆտան, սօլ թարաֆ ղազէթալարը, չէնտ սէնէ մուգատտէմ, Կարիպալտի կէօնիւլլիւլէրի իլէ, Ռօմա ուզէրինէ հիւճում իթտիկի սըրատա, Նաբօլէօն թարաֆընտան սէվգ օլունան Ֆըրանսա ասքէրինտէն վուրուլուպ, Մանթանատա թէլէֆ օլան ատամլարըն նամընա պիր հէյքէլ վագը իչին, ագճէ ճէմ իտէեօրլար իմիշ։

—Իթալեատա թապ օլունան Տիրիթթօ ղազէթասընըն, Տէյլի Թէլէկրաֆ նամ Ինկլիզ ղազէթասընտան նագլէն պէեանընա նէզարէն, Ռուսիա վէ Ֆրանսա իթթիֆագ իտէրլէր իսէ, պունլարա գարշը, տէվլէթը Ալիեէ, վէ Ալմանեա վէ Ավսթրիա, վէ Իթալեա տէվլէթլէրի պէյնինտէ ագտը իթթիֆագ օլունաճագ իմիշ։

Րիֆօրմա նամ Իթալեան ղազէթասը տախի, Ֆըրանսըզլարըն, ախզը ինթիգամ իչին, պիր մուհարէպէ տահա խալիպ, մաղլուպ օլմալարընը, վէ օ զէման, Իթալեանլարընտա, Ֆրանսաեա թէրք իթմիշ օլտուգլարը Նիս իլէ Սավօա էեալէթլէրինի կէրի ալմաեա պիր ֆուրսաթ պուլմալարընը թէմէննի հավի պիր պէնտ նէշր իյլէմիշ տիր։

———

ՍԱՀԻՊ ՂԱԶԷԹԷ
ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

Ղալաթատա Բէնճէմպիհ բազարընտա
Ն. 29 խըսի խանընտա